

OB OSEMDESETLETNICI DEBELJAKOVE UPRIZORITVE ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA

»Želimo, da bi **Škofjeloški pasijon** dobil v Loki svoje stalno pribežališče morda v smislu malega Oberammergaua: v Loki se je spočel, v Loki naj živi.«
Debeljak, 1936¹

Naj nas naslov našega uvodnika spomni, da je bila leta 1936 v Škofji Loki, po stosedemdesetih letih, natančneje po 169 letih,² ponovno obnovljena Romualdova dramatisirana procesija Vélikega petka, oziroma pasijonska procesijska igra, danes splošno znana pod imenom Škofjeloški pasijon. Za letošnjo osemdesetletnico te pomembne uprizoritve smo nameravali objaviti integralno Romualdovo besedilo, ki ga je za to priložnost posebej priredil dr. Tine Debeljak. Kljub nekajletnemu iskanju besedila, ga do danes nismo odkrili. Namesto tega smo za objavo v osrednjem tematskem delu revije pripravili kot samostojen prispevek dokaj podrobno predstavitev takratne uprizoritve. Prispevek je leta 1937, prav v času ponovitve Debeljakove postavitve Škofjeloškega pasijona, v tedniku Gorenjec, objavil Debeljakov rojak, prijatelj in sodelavec prof. France Planina.³ Vse premalo se zavedamo tega velikega kulturnega, verskega in gledališkega dogodka, ki predstavlja neprecenljivi časovni most med prepovedjo Pasijona leta 1768 in Kokaljevo postavitvijo leta 1999. K temu pasijonskemu mostu, ki ga je v letih 1936 in 1937 kot stoletna stebra postavil Tine Debeljak, se bomo še vračali. Spomnimo se, da se je Škofjeloški pasijon že pred Romualdom in po njem, vse do prepovedi leta 1768, uprizarjal vsako leto enkrat in to na Véliki petek. Tako Debeljak leta 1936 kot Kokalj leta 1999 sta imela več uprizoritev, eno za drugo; prvi v poletnem času, drugi v velikonočnem času. Oba sta to ponovila leta 1937 oziroma leta 2000. Ločanom med vojno in po njej brez Debeljaka ciklično ponavljanje uprizoritev ni uspelo, čeprav jo je Debeljak želel.⁴ Šele po demokratičnih spremembah konec prejšnjega stoletja

¹ Vir: Tine Debeljak, Škofjeloška procesija in razvoj pasijonskih iger sploh, *Škofja Loka in njen okraj*, Škofja Loka 1936. Odebeljen naziv **Škofjeloški pasijon** v Debeljakovem citatu želi bralca opozoriti na to, da je Tine Debeljak leta 1936 za Romualdovo škofjeloško procesijo prvič uporabil ime Škofjeloški pasijon!

² V Kroniki škofjeloškega kapucinskega samostana 1, str. 118, je za leto 1768 zapisano: »**Procesijo**, ki na veliki petek predstavlja Gospodovo trpljenje in so jo uvedli leta 1721, je v tem letu, potem ko je bilo zanj že vse pripravljeno, proti koncu postnega časa **prepovedal in odpravil** prevzvišeni in prečastiti nadškof goriški« (grof Karel Mihael Attems, goriški nadškof in metropolit, je bil privrženec vrednot reformnega katolicizma).

³ France Planina je v reviji Gorenjec, predhodniku današnjega Gorenjskega glasa, v št. 29 z dne 17. julija 1937, objavil celostranski prispevek *Škofjeloški pasijon*.

⁴ Kakšen interval si je Debeljak zamislil in na koliko let naj bi se uprizoritve ponavljale, ne vemo. Danes potekajo na šest let, tako da bo naslednje uprizarjanje Pasijona v Loki leta 2021.

je Ločanom uspelo ponoviti uprizorjanje še dvakrat, leta 2009 in leta 2015. Videti je, da se je Debeljakova želja le izpolnila.

Posebni, najobširnejši del revije je namenjen lanski uprizoritvi Škofjeloškega pasijona. Vsi štirje stebri Škofjeloškega pasijona, režiser Milan Golob, dramaturg Rok Andres, lektor Ludvik Kaluža in producent, vodja projekta Škofjeloški pasijon 2015, Matej Mohorič Peternelj, temeljito predstavijo in analizirajo vsak svoj segment projekta. Morda so še pomembnejši njihovi predlogi in napotki svojim naslednikom. Vsebino zaključujejo še nekateri strokovni sodelavci in udeleženci pasijona.

V osrednjem bloku Pasijonskih doneskov Matija Ogrin problematizira datum nastanka, pravzaprav govori o genezi Romualdovega Škofjeloškega pasijona. Jaša Drnovšek v uvodu svojega prispevka piše o specifični procesijski naravi zgodnjenovoveških pasijonov, ki so bili zelo uspešna oblika množične kulture in katoliške preнове. Avtor ugotavlja tudi velik »socialnopolitični potencial teh procesij.« Sledi že omenjena predstavitev Debeljakove uprizoritve Škofjeloškega pasijona iz leta 1936, kjer na sedmih primerih sledimo avtorjevim posegom v izvirno Romualdovo besedilo. Na koncu lahko primerjamo dva različna pogleda na »figuro« s Samsonom (podoba 7a) izpod peres Henrika Neubauerja in Janka Jeromna.

Zadnji blok nudi bralcem bogato paleto pasijonskih dogodkov v minulem letu.

Letošnje pasijonske podobe umetnika Petra Jovanoviča so žlahten zaključek naše revije. Jovanovičev *Križev pot*, mojstrsko izveden v češnji, je sublimat njegovega rezbarskega opusa. Da je še bolj vpet v kulturno loško-poljansko izročilo, ga spremlja izvirni rovtarski haiku *Križu pot* umetnika Tomaža Hostnika.

Ni odveč na koncu še enkrat poudariti, da letos mineva tudi osemdeset let, ko je Debeljak, po našem vedenju kot prvi, poimenoval Romualdovo pasijonsko procesijsko igro *Škofjeloški pasijon*.

Dragi bralci, s to številko smo začeli drugo desetletje naše revije. V moji pasijonski bisagi je ostalo še nekaj blaga, zato sem se z njim za krajši čas pridružil članom uredniškega odbora. Se že čuti nov veter? Mene zagotovo že prepihava in to je vsekakor dobro za revijo in za vas. Če se nam pridružite, bomo odprli rubriko za vas. Zato vam namesto podpisa urednika puščam svoj elektronski naslov:

alozij.florjancic@guest.arnes.si